

Διάλεξη 11^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

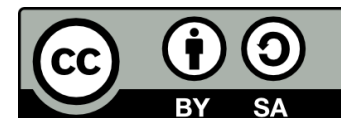

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Κατηγορίες συστήματος σχέσεων κράτους θρησκευμάτων στην Ουγγαρία
2. Νομικό καθεστώς των θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ουγγαρία
3. Η έννοια της θρησκευτικής κοινότητας και το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού των θρησκευμάτων στην Ουγγαρία

Σκοποί ενότητας

---

1. Η μελέτη των σχέσεων κράτους – θρησκευμάτων στην Ουγγαρία

Κατηγορίες συστήματος σχέσεων κράτους θρησκευμάτων στην Ουγγαρία

Αρχή της ουδετερότητας

- Η ουδετερότητα μπορεί να θεωρηθεί ως η σημαντικότερη αρχή που διέπει το κράτος στη σχέση του με τις θρησκευτικές κοινότητες και άλλες ιδεολογίες: το κράτος θα πρέπει να παραμένει ουδέτερο σε ζητήματα που αφορούν την ιδεολογία, δε θα πρέπει να υπάρχει επίσημη ιδεολογία, θρησκευτική ή κοσμική (άρα το κράτος να μη συνδέεται θεσμικά με ένα αριθμό θρησκευμάτων ή με ένα θρήσκευμα).
- Το δόγμα πίσω από την αρχή του χωρισμού είναι η ουδετερότητα του κράτους.
- Διάκριση ουδετερότητας και αδιαφορίας : το συνταγματικό δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το κράτος μπορεί να έχει ενεργό ρόλο στον ορισμό θεσμικού/νομικού πλαισίου, όπως και στην παροχή επιχορηγήσεων προς τα θρησκευόμενα, για τη διασφάλιση της ελεύθερης άσκησης θρησκείας στην πράξη.
- Από το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας προκύπτει η υποχρέωση του κράτους να διασφαλίζει την ελευθερία διαμόρφωσης προσωπικών πεποιθήσεων (απόφαση συνταγματικού δικαστηρίου)
- Η ελευθερία θρησκείας και η ελευθερία από τη θρησκεία προστατεύονται εξίσου. (Shanda 2007: 438)

Η αρχή του χωρισμού

- Η έννοια του χωρισμού μπορεί να οριστεί:
  - με σεβασμό αυτονομίας του αυτοκαθορισμού δηλαδή των θρησκευμάτων . Το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει σε εσωτερικές υποθέσεις αυτών.
  - με την αρχή που προβλέπεται στο νόμο της θρησκευτικής ελευθερίας: δεν επιτρέπεται κρατικός εξαναγκασμός προς επιβολή εσωτερικών νόμων ή κανόνων του θρησκεύματος. Οι κοινότητες δεν επιτρέπεται να κάνουν χρήση της κρατικής εξουσίας.
- Το κράτος δεν παίζει ρόλο στη σχέση ατόμου και θρησκεύματος. (Shanda 2007: 439)

Ουγγρικό σύστημα και άλλες χώρες

- Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες το ουγγρικό σύστημα φαίνεται να είναι πιο κοντά σε ιταλικό ή ισπανικό μοντέλο
- Ο θεσμικός χωρισμός μεταξύ θρησκευμάτων και κράτους είναι αυστηρότερος από εκείνο το μοντέλο συντονισμού της Γερμανίας.
- Το κράτος παρέχει ευνοϊκές προϋποθέσεις για θρησκευτικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση πολύ μεγαλύτερες από δημοκρατία της Γαλλίας.
- Μπορεί να χαρακτηριστεί ευμενής χωρισμός που σέβεται τη θρησκευτική ελευθερία, ενισχύει τις δραστηριότητες των θρησκευμάτων και είναι ανοιχτό στη συνεργασία για το κοινό συμφέρον, ειδικά στον τομέα των δημόσιων υπηρεσιών.
(Shanda 2007: 439)

Σχολιασμός

- Η έννοια του χωρισμού έχει δύο πλευρές:
  - αυτονομία θρησκευμάτων από το κράτος
  - αυτονομία του κράτους από τις θρησκευτικές κοινότητες (που δεν επιτρέπεται να κάνουν χρήση των κρατικών εξουσιών)
- Στην Ουγγαρία υπάρχει σύστημα χωρισμού με παροχή προνομίων.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Νομικό καθεστώς των θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ουγγαρία

Νόμος για την ελευθερία της συνείδησης και της θρησκείας

Ο νόμος για την ελευθερία της συνείδησης και της θρησκείας και για τα θρησκευόμενα ψηφίστηκε το 1990. Σύμφωνα με αυτόν, εκείνοι που ακολουθούν τις ίδιες θρησκευτικές πεποιθήσεις, προς το σκοπό άσκησης της θρησκείας τους, μπορούν να ιδρύουν θρησκευτική κοινότητα, εκκλησία ή θρήσκευμα (εφεξής θρήσκευμα) με αυτονομία. Οι εκκλησίες μπορούν να ιδρύονται για την επιδίωξη όλων των θρησκευτικών δραστηριοτήτων που δεν είναι αντίθετες στο σύνταγμα και δεν παραβιάζουν το νόμο. (Shanda 2007: 440)

Καταχώρηση των Θρησκευμάτων

- Η καταχώρηση των θρησκευμάτων γίνεται από τα πρωτοδικεία με τον ίδιο τρόπο για σωματεία, πολιτικά κόμματα ή ιδρύματα, με τυπικές προϋπόθεσες.
- Όσα θρησκευάματα είχαν καταχωρηθεί πριν το 1990 επανακαταχωρήθηκαν αυτοδικαίως. Τα λοιπά χρειάζονται 100 φυσικά πρόσωπα ως ιδρυτές και καταστατικό που να περιέχει τουλάχιστον την επωνυμία θρησκεύματος, έδρα και εσωτερική οργανωτική δομή και να εξειδικεύει εκείνες τις εσωτερικές μονάδες που έχουν νομική προσωπικότητα, να έχει σύστημα διοίκησης και εκπροσώπησης της επιλογής του. Οι ιδρυτές δηλώνουν ότι ο οργανισμός έχει θρησκευτικό χαρακτήρα και οι δραστηριότητες συμμορφώνονται με σύνταγμα και νόμο.
- Όλα τα καταχωρημένα θρησκευάματα έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Η ισότητα είναι ζήτημα νομικού καθεστώτος και όχι κοινωνικού χαρακτήρα. Το συνταγματικό δικαστήριο έκρινε ότι η ισότητα δεν αποκλείει να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικοί ρόλοι των επιμέρους θρησκευμάτων. (Shanda 2007: 441)

Νομική προσωπικότητα

- Τα θρησκευόμενα αποκτούν νομική προσωπικότητα *sui generis*.
- Οι εσωτερικές οργανωτικές μονάδες (επισκοπές, ενορίες) είναι επίσης νομικά πρόσωπα αν προβλέπεται από το καταστατικό/εσωτερικό δίκαιο κάθε θρησκευόμενου. Δεν απαιτείται περαιτέρω κρατική καταχώρηση.
- Για την καθολική εκκλησία, με βάση τον κώδικα κανονικού δικαίου και τον κώδικα κανόνων ανατολικών εκκλησιών καθορίζονται οι οργανωτικές μονάδες που αποκτούν νομική προσωπικότητα.
- Ανεξάρτητοι οργανισμοί των θρησκευόμενων που ιδρύονται για θρησκευτικούς σκοπούς (πχ μοναχικά τάγματα) είναι επίσης νομικά πρόσωπα αλλά χρειάζεται να καταχωρούνται από το δικαστήριο.
- Πρόκειται για ευπροσάρμοστο νομικό σύστημα: νέα θρησκευόμενα κινήματα και αποσχίσεις μπορούν να κάνουν χρήση των ίδιων νομικών καθεστώτων με παραδοσιακές θρησκείες.
- Αριθμός καταχωρημένων θρησκευόμενων είναι περίπου 150. (Shanda 2007: 440-441)

Σχολιασμός

- Ο αριθμός των 100 υπογραφόντων ως ιδρυτών έρχεται σε ευθεία αντίθεση στην ελευθερία εκδήλωσης θρησκείας σε συνδυασμό με την ελευθερία συνεταιρίζεσθαι για θρησκευτικούς σκοπούς, που επιβάλλουν στο κράτος να διευκολύνει τη δυνατότητα στο βασικό επίπεδο αναγνώρισης.
- Η καθολική οργάνωση έχει την τελειότερη νομική οργάνωση σε σύγκριση με όλα τα θρησκευόμενα (με δύο κώδικες για λατινικό/ανατολικό) όπου προβλέπονται οι εσωτερικές οργανωτικές μονάδες, οι μορφές νομικής προσωπικότητας και έτσι στην ουγγρική έννομη τάξη έχουν με την καταχώρηση τους αυτομάτως νομική προσωπικότητα σύμφωνα με τον ένα εκ των δύο κώδικων.
- Η απαίτηση της δήλωσης των ιδρυτών για συμμόρφωση σε σύνταγμα και νόμο είναι υπερβολική απαίτηση που έρχεται σε σύγκρουση με τα διεθνή πρότυπα καθώς δε διευκολύνει την πρόσβαση στο βασικό επίπεδο νομικής προσωπικότητας. Άλλωστε, η απόκτηση νομικής προσωπικότητας εξυπονεί τη συμμόρφωση αυτή. Αν αυτό αποδειχτεί στην πράξη ότι δεν ισχύει τότε θα πρέπει το κράτος να μπορεί να παρέμβει.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Η έννοια της θρησκευτικής κοινότητας και το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού των θρησκευμάτων στην Ουγγαρία

Διαφορά καταχωρημένων και μη

- Η θρησκευτική αυτονομία είναι η σημαντικότερη διάφορα των καταχωρημένων νομικών προσώπων ως θρησκευμάτων και των άλλων νομικών προσώπων.
- Η αυτονομία (νομικά) σημαίνει ότι οι εσωτερικές πράξεις των θρησκευμάτων δεν υπόκεινται σε οποιοδήποτε είδος νομικής παρέμβασης, ενώ η απόφαση πχ ενός σωματείου μπορεί να προσβληθεί ή να ακυρωθεί σε ένα δικαστήριο αν είναι παράνομη ή παραβιάζουν το καταστατικό τους, κάτι που δεν μπορεί να γίνει αντίστοιχα με την απόφαση ενός επισκόπου. (Shanda 2007: 442)

Αυτονομία των Θρησκειμάτων

- Τα θρησκέυματα δεν δεσμεύονται επίσης (όπως τα σωματεία) από την αρχή της δημοκρατικής εσωτερικής οργάνωσης.
- Αν ένα θρήσκευμα παραβιάζει το δίκαιο ο εισαγγελέας έχει την αρμοδιότητα να παρέμβει δικαστικά και αυτό πρέπει να διατάξει την αποκατάσταση της νομιμότητας της λειτουργίας του. Αν δεν το κάνει, θα διαγραφεί από το βιβλίο καταχώρησής, χάνει τη νομική του προσωπικότητα αλλά δεν απαγορεύονται οι δραστηριότητες του.
- Δεν απαιτείται ούτε συναίνεση, ούτε γνωστοποίηση για την ίδρυση νέων πχ επισκοπών και ο διορισμός αξιωματούχων καθορίζεται αποκλειστικά από το θρήσκευμα. Μόνο ο διορισμός του καθολικού στρατιωτικού επισκόπου υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση προς την κυβέρνηση.
- Τα θρησκέυματα μπορούν να διατηρούν εκπαιδευτικά ιδρύματα ή υγείας / κοινωνικής πρόνοιας και να συμμετέχουν σε οικονομικές δραστηριότητες με βάση νόμους που ρυθμίζονται συναλλαγές, φορολογία κτλ. (Shanda 2007: 442-443)

Σχολιασμός

- Η απόφαση ενός οργάνου του θρησκεύματος δεν μπορεί να προσβληθεί στο δικαστήριο.
- Τα θρησκεύματα έχουν οργάνωση και διοίκηση σύμφωνα με τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Οι ιουδαϊκές κοινότητες έχουν για παράδειγμα δημοκρατική οργάνωση και διοίκηση. Αν έχουν ιεραρχικό πολίτευμα (μοναρχικό ή ολιγαρχικό) δεν υπάρχει εμπόδιο να δηλωθεί αυτό στο καταστατικό τους. Υπάρχει και η περίπτωση πολυεπίπεδης διοίκησης διαφόρων πολιτευμάτων.
- Τα θρησκεύματα μπορούν να λειτουργούν και να υπάρχουν χωρίς νομική προσωπικότητα.
- Οι υποθέσεις των θρησκευμάτων είναι :
  - εσωτερικές (με δική τους αποκλειστική αρμοδιότητα)
  - εξωτερικές (αποκλειστικά αρμόδιο το κράτος)
  - μεικτές (άλλοτε μονομερώς από το κράτος με νόμο και άλλοτε διμερώς με συμφωνία με κράτους – θρησκεύματος).

Βιβλιογραφία

1. Balazs Schanda, Κράτος και Θρησκευόμενα στην Ουγγαρία στο Gerhard Robbers (επιμέλεια) (2007), μτφρ. Κυριάκος Κυριαζόπουλος, Κράτη και Θρησκευόμενα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ. 430-456

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

